

MÚLT - KOR

A Kerekegyházi Lokálpatrióták Egyesületének

ingyenes helytörténeti kiadványa

XI. évfolyam 2. szám

2024. március

Lássuk tisztán balatoni Farkas János születési idejét

A családfakutatók, történészek, néprajzosok számára jól ismert, ám Kerekegyházán most újnak hangzó esemény övezte a település-alapító balatoni Farkas János születését. A szüleinek, balatoni Farkas Istvánnak (1793-1858) és Faragó Annának (1791-1831) Jászárokszálláson 1824. május 7. napján – a családban tizedikként – valóban született egy Jánosnak keresztelt fiúgyermekük. Ám abban az időben nagy volt a csecsemő- és gyermekhalandóság. E kisded is alig egy esztendősen, 1825. június 4-én elhunyt! Bő egy évvel később, 1826. június 29-én, a házaspárnak egy újabb – a tizenegyedik – fiúgyermek született, akit másnap, június 30-án meg is kereszteltek, ismét János keresztnévre! Ez az 1826-ban született gyermek aztán 83 földi év után, 1908. augusztus 15. napján, elhunyt, elköltözött a földi világból. Nem más ő, mint a Kerekegyházán tisztelt balatoni Farkas János, a település posztumusz díszpolgára!

Ez a születési idő ismert volt régebben. Például a Kecskeméten szerkesztett és kiadott Alföldi Napló (*független napilap*) 1908. augusztus 18-ai számában közölte a nekrológiát, benne ezzel a mondattal: „A kiváló elhunyt rövid életrajza a következő: 1826. június 30-án született, iskoláit Gyöngyösön, Budapesten, Szegeden, Egerben, a jogot pedig Pozsonyban végezte.” [A születési nap és másnapi keresztelés napja összemósódhatott, mert akkor az egyházak a keresztelés napját anyakönyvezték.] A születési időt a lapnál nyilván az elhunyt gyermekeitől tudták meg, akiknek erről biztos tudásuk volt. Utal az 1826-os születési időre a gyászjelentés is, amely 83 évesen elhunytak nevezi őt. A kutatók számára is ismert a valódi születési idő: Csikós Gábor: Jászárokszállási almanach (Új Borea Kiadó, 2012) című munkájában is az 1826-os születési idő szerepel. Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai című (1988) lexikonában is 1826 szerepel, azzal, hogy huszonnégy évesen önkéntesnek csapott föl a jász-kun kerület nemzetőrségébe. Mindez pedig hitelesen ellenőrizhető a jászárokszállási keresztelési és halálozási anyakönyvekben, vagy az anyakönyvek másolatát közlő internetes oldalakon!

A családban megtörtént tehát az abban a korban, sajnos, gyakori esemény, amikor egy korán elhunyt gyermek keresztnevét egy, vagy több később született ugyanolyan nemű gyermek megkapta. Hősünk testvérei közül négyen (!) kapták az István keresztnevet, a negyedik érte meg a felnőttkort. A családfakutatók ezt jól tudják, ezért a régebbi anyakönyvekben érdemes tovább is lapozni, egészen addig, amíg emberi számítás szerint a szülőknek még, akár idősen is, gyermekük születhetett. A történétírók pedig jól teszik, ha a pontos adatokat anyakönyvek alapján közlik.

Nem ismert módon és időben, Kerekegyházán az terjedt el, hogy a település-alapító balatoni Farkas János 1824-ben született, ez található a város honlapján, de még az internetes kaláka-lexikonban (wikipedia), valamint más kiadványokban is. Sajnos, a Hazag László szerkesztette Adalékok Kerekegyháza történelméhez (2007) kiadvány is a téves adatot közli (277. oldal).

A település-alapító poszthumusz díszpolgár emléke, kegyelete és a történelmi tisztesség megköveteli, hogy balatoni Farkas János születésénél a valódi születési adat legyen most már ismert, majd helyesbített; hogy aztán 2026-ban méltó módon ünnepelhesse Kerekegyháza az alapítójának 200. születési évfordulóját!

balatoni FARKAS JÁNOS

honvédszázados

Kerekegyháza újraalapítója

Született: Jászárokszállás, 1826. június 29.

Meghalt: Kerekegyháza, 1908. augusztus 15.

Családi és személyes címerei, aláírása

Kempelen Béla szerint a família címerlevelét 1663. május 28-án Farkas János nyerte (az egri káptalan levéltárában az eredeti). Kihirdették 1664-ben Borsod vármegye gyűlésén. A család Heves megyétől több ízben nyert nemesi bizonyítványt.¹

A Borovszky Samu főszerkesztésében 1910-ben megjelent Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei monográfia szerint Farkas (Balatoni) János és felesége Simon Anna 1664-ben kapnak címeres nemeslevelet, mely kihirdettetett ugyanaz évben Borsod vármegyében. A múlt század elején a Jász-Nagykun kerületekbe, majd Heves és 48 után Pest vármegyébe származtak el a család tagjai, ahol nemességüket igazolták.

A balatoni Farkas család címere: kékben, zöld téren álló farkas, jobbjában kivont karddal. Sisakdísz: ugyanaz, növekvően (heraldikai kifejezés: a teste felénél több látszik – a szerk). Pajzstakaró: egyik oldalon vörös-ezüst, a másik oldalon kék-ezüst.²

¹ Kempelen Béla: Magyar nemes családok IV. kötet (Fa-Házy) 1912. 32. oldal

[https://adt.arcanum.com/hu/view/Kempelen_MagyarNemesCsaladok_04/?pg=39&layout=set,Fa-Házy\(1912\)\(letoltve2024.03.24.\)](https://adt.arcanum.com/hu/view/Kempelen_MagyarNemesCsaladok_04/?pg=39&layout=set,Fa-Házy(1912)(letoltve2024.03.24.))

² Borovszky Samu (főszerk.): Magyarország vármegyei és városai Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye 1. kötet (1910) 445, 451. oldal (https://adt.arcanum.com/hu/view/Borovszky_PestPilisSoltKiskun1/?pg=460&layout=s) (letöltve 2024.03.24.)

Balatoni Farkas Jánosnak saját, személyes címert is használt. A közölt, papírdomborított címer egy 1866-ban saját kezűleg írt levelének papírjáról származik. (A levél eredetiben a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Levéltár Jász-Kun Kerületi Ínségi ügyiratok fondban található.) Az ötágú korona a nemesi címerek jellemzője. A pajzstakarókkal körülvelt két címerpajzson nevének kezdőbetűi láthatók.

Névalírása az 1860-as években

Balatoni Farkas János, a földbirtokos

A gazdacímtárak szerint balatoni Farkas Jánosnak tekintélyes birtoka volt, közel 1200 kataszteri hold. [Egy katasztrális hold földterület kb. 5755 négyzetméter (1600 négyszögöl). A kis hold, vagy magyar hold pedig 4316 négyzetméter (1200 négyszögöl).]

A Magyarország földbirtokosai (1893) kiadvány szerint földbirtokából a szántó 406, rét 70, legelő 112, erdő 598, szőlő 3, használhatatlan 4, összesen 1.195 hold.³

Az 1897-es Gazdacímtár szerint birtokának művelési ágai lényegesen nem módosultak, a szántó 394, rét 69, legelő 112, erdő 598, szőlő 3, nádas 2, használhatatlan 4 hold, ám megjelent 12 holdnyi kert az összesen 1.194 holdon belül.⁴

Balatoni Farkas János az erdőtelepítéseket nem csak a településére nézve, hanem saját birtokán is szorgalmazta, a homok megkötésének érdekében, de nyilván gazdasági céllal is. A saját birtokának felét beerdősítette.

Egy kecskeméti lap a futóhomokról cikkezve, már 1884-ben méltatóan ír az erdőtelepítéséről: „A futóhomok-talaj hasznosítása tekintetében nagy érdemeket szerzett Farkas János kerekegyházi nagybirtokos is, aki ernyedetlen kitartással több mint 2000 hold leghitványabb futóhomok-talajt, amelynek holdját nagyrészt 2 forintjával vásárolta, virágzó ültetvényé varázsolt át, úgy hogy holdja most egyenértékű a legjobb minőségű földekével.”⁵

³ Magyarország Földbirtokosai (Az összes 100 holdnál többet bíró magyar birtokosok névsora, a tulajdonukban levő földterületek művelési ágak szerinti feltüntetésével) szerk: bellusi Baross Károly Bp. 1893. 490 oldal

⁴ A Magyar Korona országainak mezőgazdasági statisztikája II. Gazdacímtár (1897) A) Magyarország / III. Duna-Tisza köze / 5. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún vármegye, 226-227 oldal.

⁵ Kecskemét c. lap, 1884. augusztus 24. https://adt.arcanum.com/hu/view/Kecskemet_1884-2/?query=TEXT%3D%28farkas+1W+j%C3%A1nos+1W+kerekegyh%C3%A1z*%29&pg=62&layout=s (letöltve 2024. 03.24.)

Az 1897-es Gazdacímtár a birtok más adatait is közli. Eszerint a birtokon a munkákat 16 cseléd látta el. A felszereléshez tartozott egy lokomobil [=gőzgép és kazán összeépítésével kialakított, kerekeken vontatható erőgép, általában a cséplőszeletrény és a gabonatisztító rosta működtetéséhez], egy cséplőszeletrény, négy gabonatisztító rosta, 19 eke és négy borona, egy trieur [=itt: konkolykiválasztó, a gabonatisztító gépek egyike], egy szecskavágó, egy henger, hat ígás szekér. Az állatállományt 95 marha (benne az igavonó ökrök is!) és 10 ló jelentette; érdekes, hogy sertést és juhot nem írtak össze.⁶

Egy ekkora birtok irányításához komoly szakértelem szükségeltetett. Nem lehet véletlen, hogy a kincstári jószágigazgatói állásából az 1880-as években történt nyugállományba vonulása után választmányi tagja lett a Kecskemétvidéki gazdasági egyesületnek. 1884 szeptemberében pedig az egyesület által Kecskeméten az országos vásár alkalmával rendezett tenyész-marhavásár – vagy inkább kiállítás – bírálóbizottságának egyik tagjává választották⁷. Az 1903-ban a kecskeméti tenyészlő-díjazás rendezőségének egyik tagjaként olvashatjuk a nevét.⁸

Balatoni Farkas János, a gondos borász

Kerekegyháza újabb kori alapítójáról, balatoni Farkas Jánosról [1826-1908] tudott, hogy birtokán komoly erdőtelepítést végzett, de a következő adat szerint borászként is megállta a helyét. Az 1868-ban indult BORÁSZATI LAPOK (a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének hivatalos közlönye) című hetilap 1904. évi május 22-ei számában jelent meg *Kecskeméthy Géza* tollából „*A homoki szőlőművelés irányelvei*” című cikk, amelyben érdekes összefüggésben említi balatoni Farkas Jánost. Az idézetben betűhíven közöljük a szöveget.

„Egyetlen hibájául róható fel a homoki bornak, hogy túlságosan lágy, vagyis savszegény. Csakhogy pár év előtt a szomszédos Jászkerkegyházán Farkas János nyugalmazott koronauradalmi jószágigazgató olyan saját termésű kemény, savanyu olasz rizling fajborral kínálta meg, mely csaknem a szerednyei [kárpátaljai község – a szerk.] vagy somlói hegyi borok savanyúságával versenyzett. Ez annyira meglepett, hogy minden udvariaskodást félretéve, nyíltan kijelentettem, hogy ez nem lehet homoki bor s bizonyára csak meg akar tréfálni. Erre ő levezetett pinczéjébe s az egész csodát megmagyarázta a pincze közepén álló vaskályha, melyben akkor is vígan égett a tűz, mert nála télen át sem szabad 12° Celsiuson alul süllyedni a borok hőmérsékének.

Mindjárt is eszembe jutott dr. Kosutánynak a magyaróvári akadémián élvezett előadásaiból a következő tétel: »Hidegben minden bor elveszti savtartalmának nagy részét, mely borkő alakjában a hordó belsejére jegecedik és a később, például a nyár folyamán újra felmelegedett borba soha többé vissza nem oldódhat.«

Fentieknél fogva minden kétséget kizárólag állithatom, hogy a homoki borok jelenlegi savszegénysége tisztán onnét származik, hogy a homoki bor néha karácsonyig is fűtetlen kamrákban, nyílt színekben, sőt vajmi gyakran szabad ég alatt az udvaron hever, végül a homoki pinczékben télen át csaknem fagypontra süllyed a hőmérsék.”

⁶ ugyanott mint a 2. lábjegyzet. Kerekegyházán az övével együtt 3 lokomobil volt!

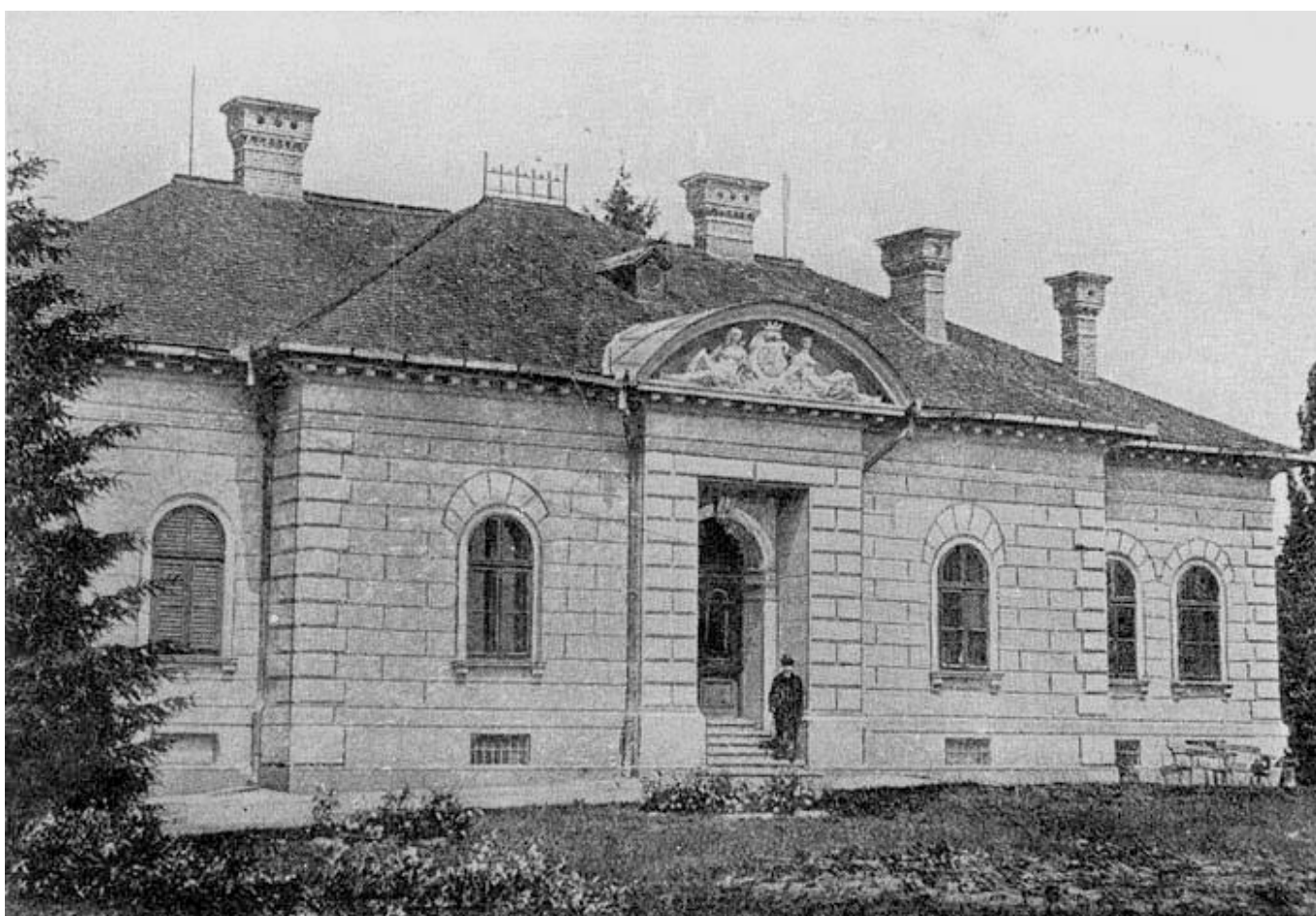
⁷ Kecskemét c. lap, 1884. szeptember 28. https://adt.arcanum.com/hu/view/Kecskemet_1884-2/?query=Farkas+1W+J%C3%A1nos+1W+kerekegyh%C3%A1z*&pg=100&layout=s (letöltve: 2024.03.24.)

⁸ Kecskemét c. lap, 1903. október 18. https://adt.arcanum.com/hu/view/Kecskemet_1903-2/?query=Farkas+1W+J%C3%A1nos+1W+kerekegyh%C3%A1z*&pg=61&layout=s (letöltve: 2024.03.24.)

Az 1897-es Gazdacímtár⁹ adatai szerint balatoni Farkas Jánosnak Kerekegyházán 1194 kataszteri holdas birtoka volt, amelyből három kataszteri hold volt a szőlő. A Gazdacímtár szerint a kerekegyházi száz holdnál nagyobb gazdaságokban a szőlőbirtokok megoszlása szerint ennél több egy tizennyolc, egy nyolc- és egy ötholdas szőlő volt. Számba vettek még egy kétholdas és két egyholdas ültetvényt is¹⁰.

Érdekes, hogy a Gyümölcskertész (A községi faiskolák hivatalos közlönye, kiadja a magyar kir. földművelésügyi miniszter) című kétheti lap 1907. augusztus 10-ei számában az országos gyümölcsészeti miniszteri biztoshoz beérkezett hivatalos jelentésekből és megkeresések alapján nagyobb mennyiségű, 300 mázsa csemegeszőlőt kínált eladásra balatoni Farkas János gazdasága.¹¹

A kerekegyházi birtokot 1908-ban történt halála után egyik fia, Zoltán örökölte, majd annak halála (1914) után az ő leánya, kiskorú Farkas Alice. A birtok özvegyi haszonélvezője és kezelője Farkas Zoltánné sz. Kiss Aranka lett, aki a legelő és az erdő rovására, jelentősen bővítette a szőlőterületet, amely a huszas évek közepén elérte a 99 katasztrális holdnyi méretet.¹² Az 1935-ös adatok szerint pedig 95 hold volt a szőlő¹³.

Farkas János „úri laka”

⁹ A Magyar Korona országainak mezőgazdasági statisztikája II. Gazdacímtár (1897) A) Magyarország / III. Duna-Tisza köze / 5. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún vármegye, 226-227 oldal.

¹⁰ Ugyanott.

¹¹ https://adt.arcanum.com/hu/view/KerteszetiEgyetem_Gyumolcskertesz_1907/?query=TEXT%3D%28farkas+1W+j%C3%A1nos+1W+kerekegyh%C3%A1z*%29&pg=243&layout=s (letöltve: 2024.03.24.)

¹² Magyarország földbirtokosai és földbérlői (Gazdacímtár) Bp., M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal, 1925.; 231. oldal

¹³ Magyarország földbirtokosai és földbérlői (Gazdacímtár) Bp., M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal, 1937.; 214. oldal

Balatoni Farkas János vendéget fogad

Keveset tudunk balatoni Farkas János községbeli mindennapi életéről. Ehhez szolgál érdekes adatokkal egy tudósítás, amely **Szász Károly** (1829-1905) dunamelléki református püspök (hivatali ideje 1884-1903) jász-kerekegyházi látogatásáról szól. A püspöki látogatásra **1891. szeptember 9-én** került sor, „Lajos-Mizséről” érkezett ide a főpásztor, a kecskeméti református egyházmegyében tett vizitációja keretében. A tudósítás a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap című hetilap 1891. október 11-ei számában jelent meg¹⁴. Mivel a hangulatos, részletes, enyhén pátoszos tudósítás név nélkül jelent meg, akár az is föltételezhető, hogy a költőként, fordítóként, drámaíróként is jeleskedő püspök írta azt, de legalábbis a vázát ő adta meg. A tudósításból a balatoni Farkas János „úri lakában” töltött időről szóló részt idézzük, betűhíven:

„Rövid beszélgetés után újra kocsikra ültünk, hogy hivatalos szállásunkat elfoglaljuk Farkas János földbirtokos ur fényesen berendezett úri lakában. Ő ugyanis jóelőre önkényt [*önkéntesen – kt.*] följánlotta szíves vendégszeretét és kath. vallású létére kérte a szerencsét, hogy püspök urat, úgymint régi barátját, s kíséretét magánál fogadhassa.

Kastélya lépcsőzetének alján várta ő méltóságát az ősz házi úr, typusa az igazán törhetetlen magyar földes úrnak és mint a gyermek repesett örömeiben, hogy új kastélyát ilyen vendég avatja fel, az igaz magyar-vendégszeretet templomává.

A gyönyörű parkot ültetvényeivel – mind a háziúr keze munkája, szorgalmának eredménye, a több ezer holdra menő erdősítés mellett, melyek mint püspök úr mondá – az egykori futóhomokot, buczkát Istenkertjévé teszük - szemléltettük, s a kastély gyönyörű berendezését, melyben a patriarchalis otthonosság mellett, a modern technika kényelmi eszközei is feltalálhatók.

Az estelinél szíves házi gazdánk saját termésű remeknél-remekebb dinnyéi - melyek őfelsége asztalára is szoktak jutni – csábítottak bennünket az önmagunk elleni vétkezésre.

Kedélyes társalgás közt telt az idő, minnek során megemlékezett szíves gazdánk arról a nagy fordulatról is, hogy ezelőtt 28-30 évvel a futóbetyárok szoktak nála ilyen tömeges látogatást rögtönözni, s ime most apostolok veszik erre utjokat. Bizony nagy változás! nem csak a természetben, a talajban, hanem a társadalmi és erkölcsi viszonyokban is. Sok ily derék embert hazánknak!”

A tudósításban említett „rég barát” fogadása nem véletlen. Az 1826-ben született Farkas János és az 1829-ben született Szász Károly nemzedéktársak voltak; a szabadságharcban pedig harcostársak is, mindketten a magyar oldalon küzdöttek, Farkas János honvédtisztként, Szász Károly hivatalnokként. Életük delének ideje esett a szabadságharc utáni évtizedekre, a haza újjá- és átépítésének idejére. 1891-ben 65, illetve 62 esztendősek voltak, addigi és további életükben is tevékenyek, munkálkodók.

Tudósítás Árokszállási Kerekegyháza első Szent István napi ünnepségéről (és a nőtlen Farkas-testvéerekről)- 1859

A tudósítás egy levélben megírt beszámoló, amely a Politikai Ujdonságok című lapban jelent meg, az 1859. szeptember 1. keltezésű számban, a „Vidéki közlemények” cím alatt.¹⁵ A Politikai Ujdonságok című önálló hetilap a Vasárnapi Újság (1854-1921) melléklapjaként jelent meg. Abban az időben szokásos volt a hírlapokhoz olvasói leveleket is beküldeni, amelyben vidéki eseményekről írtak a levelezők. A hírlapok nem minden esetben tudták ezek hitelességét ellenőrizni. Mi azonban abban a helyzetben vagyunk, hogy más adatokkal összevetve, ténybelileg is helytállónak tarthatjuk a beszámolót. Az újkori Kerekegyháza élete 1857-ben kezdődött, amikor Jász-Árokszállás városa a jász-kun önmegváltás során megszerzett kerekegyházi pusztáján egy leendő település utcáit és első 232 telkének, valamint a középületeknek helyét tűzette ki földmérővel, majd 1857-ben árusítani kezdték a telkeket.

A telekvásárlók tehát legkorábban 1857-58-ban kezdtek építkezni az üresen megvett telkekre.

¹⁴ Protestáns Egyházi és Irodalmi Lap, 1891. október 11., 1342. oldal. A kép forrása: Borovszky Samu (szerk.): Magyarország vármegyéi és városai Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye 1. kötet (1910) 84. oldal.

¹⁵https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/PolitikaiUjdonsagok_1859/?query=*kerekegyh%C3%A1z*&pg=470&layout=s

Az 1859. évi Szent István napi ünnepség tehát az első ünnepi és közösségi alkalma lehetett a kialakuló telepítvénynek. A tudósítás megemlíti, hogy az ünnepségen háziasszonyt nem köszönthettek, s valóban az alapító Farkas János még nőtlen volt ekkor. Azonban az alapítás hősi kezdő éveinek más forrásból nem ismert napjait ma is tanulságos olvasni.

A hírlapban megjelent tudósítást szó szerint és egészében közöljük, elhagyva a cz betűket, a magánhangzókat mai hosszukkal jelölve, a kiegészítéseket szögletes zárójelbe téve. A cikket lábjegyzetekkel láttuk el, a könnyebb érthetőség és a térben-időben való elhelyezés érdekében.

„(Jász-Árokszállási-Kerekegyháza pusztáról) egy érdekes ünnep leírását vesszük. Augusztus 20-ról írják: A vallási kegyelet és vendégszerető barátság egy iránt¹⁶ ünnepet tartott itt e napon; annak áldozott a nagyszámmal egybesereglett ájtatos nép kereszt- és temető felszentelési szertartásnál, ennek a szép vendégkoszorú szertartás végeztével Farkas urak¹⁷ pusztai tanyáján ebéd és tánc mellett mindkettő¹⁸ Sz. István-napi búcsút ülvén.

A dolog történeti részéhez tartozik tudni, hogy Jász-Árokszállás tulajdonához tartozó, ezelőtt két évvel felosztott¹⁹ Kerekegyháza pusztán az okos előrelátás arról is gondoskodván, hogy a művelés alatt levő sok jó föld elegendő munkás kezeket nyerjen, ház-helyek mérettek ki 870 □ ölivel²⁰, egy leendő falu helyéül. Az így alakuló faluba (közigazgatásilag azonban megalakítva, s elnevezve még nincs) már is annyi telepedő jött, hogy vallásos egyesületté avattatásuk²¹ közösen nyilvánuló lelki szükségévé vált. Így lett a kereszt emelve, s temető, mind a r. kath.[olikus], mind a reform.[átus] hitfelekezeteik részére kijelölve²², s körülárkolván, felszentelésére pedig mindkettőnek Sz. István-nap, Magyarország e nevezetes napja kinyerve. Ez ünnepélyességi szertartást, erre kiküldött egy derék Ferenc-szerzetbeli áldozár²³ végezte.

Farkas urak a milly²⁴ buzgó tevő[ke]nységgel járultak a szertartás kellékeinek előszerzéséhez, s jelentőségének emeléséhez, épolly előzékeny szívességgel fogadták, s mulattaták Kun-Szt.-Miklós²⁵, Árokszállás, Kecskemét, s a pusztákról meghíva, ebéd után még mindig szaporodott vendégeiket, a mikor ugyancsak helyén volt az udvar pázsitján emelt bő sátor, mellyről elmondhatni, hogy jobb ízűet enni, s táncolni bármely fényes teremben sem lehet. Kár hogy ez alkalommal háziasszonyt nem dicsérhetünk meg, mert - nincs.²⁶ A 25 terítékű első asztal fő díszét, minden vendégnek egy egy fontot ígérő²⁷ nagy kandalup sárgadinnye²⁸ tette; méltó a versenyzésre, ha a sok eső-adta nedvbőség meg nem repszti.”

¹⁶ ma: egyaránt

¹⁷ Farkas urak = az árokszállási születésű balatoni Farkas János (1826-1908) és apai féltestvére, balatoni Farkas József (1832-1916). Utóbbi lett 1862-ben a település első hivatalosan választott főbírója; élete második felében főként Árokszálláson élt, ott is nyugszik.

¹⁸ mindkettő = tudniillik a vallási kegyelet és a vendégszerető barátság.

¹⁹ Árokszállás városa a kerekegyházi pusztá fele részét váltotta meg a jász-kun önmegváltás során 1745-ben, amelyet utána sokáig közös legelőként használtak. 1856-ban a területet felosztották, ahogyan akkor mondták: tagosították, a jász-kun önmegváltásban részt vevő árokszállási családok között; kihagyva a tagosításból 200 holdnyi területet, a leendő község területe számára. Ezért a cikkben említett Farkas urak „pusztai tanyája” arra utal, hogy az árokszállási jászok a tagosításban kapott külterületi birtokokon építettek maguknak házat, nem az elsőként kitűzött 232 telekre.

²⁰ A Szabó Imre földmérő által először kitűzött, majd eladásra bocsátott 232 telek egyaránt 870 négyszögöles volt. A vevők alakították ki később a félteleket.

²¹ „vallásos egyesületté avattatásuk” – a felekezeti keretek közötti vallásgyakorlás elindítását értették ez alatt. Természetesen nem a mai vallási egyesületekről van szó.

²² egy temetőben, de külön-külön temetkezett a két felekezet. Az első temető a mai Dózsa György utcai víztorony helyén volt.

²³ „Ferenc-szerzetbeli áldozár” = ferences rendi szerzetes pap. Az ’áldozár’ korabeli szóhasználat szerint áldozópapot jelent, azaz felszentelt, a szentmise keretében áldozatot bemutatni jogosult (teljes jogkörű) papot.

²⁴ a milly = amilyen

²⁵ Kun-Szent-Miklós alakban használták a település nevét 1900-ig, majd ezután lett a Kunszentmiklós alak

²⁶ balatoni Farkas János 1863-ban, harminckilenc évesen kötött házasságot vecseszéki Ferenczy Máriával (1847-1903); balatoni Farkas József pedig 1862-ben, Gottlieb Annával (1837-1869).

²⁷ egy font akkoriban, az 1876-ban bevezetett méterrendszer előtt, kb 56 dekagramm lehetett; a kb 25 fontos dinnye tehát kb 14 kilogrammot nyomhatott

²⁸ kandalup sárgadinnye: gerezdes alakú sárgadinnye

Balatoni Farkas János elhunytáról

A kalendáriumok szerint nyolcvanhárom földi esztendő pergett le a születése óta, amikor balatoni Farkas János, a kerekegyházi „ősz atya”, végleg lehunyta szemét. 1908. augusztus 15-én, meleg szombati napon, délután 4 órakor, otthonában érte a halál. Bedő Albert helyi orvos jelentette be az anyakönyvvezetőnél. Abban az évben övé volt a 73. anyakönyvezett helyi haláleset²⁹. Okaként „szívhűdés” szerepel. Foglalkozásaként „földbirtokost” tüntettek fel, s hosszan lehetne arról írni, hogy esetében nem ez nem henyélést, hanem szorgos munkásságot jelentett. Mintaszerű erdőtelepítés hatszáz holdon, szőlőtermelés és igényes pincészet, értékes igavonó állatállomány...

Folyó száma	A bejegyzés ideje (év, hó, nap)	Az elhalálozás ideje (év, hó, nap)	Az elhalt						A halál oka	Aláírás előtti esetleges megjegyzések	Utólagos bejegyzések
			Családi és utóneve, állása (foglalkozása), lakóhelye	Vallása	Életkora	Házastársának családi és utóneve	Születésének családi és utóneve	Az elhalálozás helye, ha az elhalálozás nem az elhalt lakóhelyén történt			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
73.	1908 Aug 16	1908 Aug 15	Farkas János földbirtokos Kerekegyháza				szívhűdés szív			Aláírások: Bedő Albert helyi orvos	Utólagos bejegyzések Kilgatások

Balatoni Farkas János elhunytakor özvegy volt. Felesége, vecseszéki Ferenczy Mária (sz. 1843), akivel 1863-ban házasodtak össze, már 1903-ban elhunyt. Közismert, hogy feleségének testvére volt Ferenczy Ida, aki Erzsébet királyné felolvasónője lett. Kevésbé ismert, hogy feleségének unokahúga volt Ferenczy Augustya (sz. 1850), akiből aztán Kada Elek kecskeméti jogász, híres polgármester felesége lett.

²⁹ Kerekegyháza halotti anyakönyve 1895-1912 <https://familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-GPD1-7PH?i=2&wc=9291-C68%3A40678301%2C90609801%2C41426301&cc=1452460> (letöltve 2017.02.01)

Helytörténet hitelesen és igényesen:

figyelje a Kerekegyházi Lokálpatrióták rendezvényeit, újságjait!

www.keloeqy.hu

LAPUNK MEGJELÉNÉSÉT TÁMOGATTA:

**A Kerekegyházi Lokálpatrióták
Együletének kiadványa**

Szerkesztőség:

**6041 Kerekegyháza,
Andrássy Gyula u. 55. sz.**

Felelős szerkesztő:

Bertók István

Megjelenik: **300 példányban**

Nyomtatás: **Androver 2000 Bt.**

ISSN: **2064-9096**